

חשיבות השמחה במצווה

כבר הבאנו את דברי רש"י (פסחים ס"ח), שאף שבשאר המועדים יש שסוברים שאפשר לעשותם "כולו לה", מ"מ הכל מודים בעצרת דבעינן נמי 'לכם', כדי להורות שהתורה אינה דבר שקיבלנו על עצמנו בלית ברירה, אלא אנו שמחים בקבלת התורה.

והנה, הצורך לעבוד את ה' בשמחה הוא מן המפורסמות. יש על כך פסוקים מפורשים בתורה ובנביאים. אלא שכמדומה שאנו מביטים על עניין זה של שמחה בקיום מצוות ובעבודת ה', כמעלה גרידא, ואין לנו את המבט הנכון על עניין זה.

הנה, התורה כותבת בפרשת התוכחה (דברים כ"ח): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל...ועבדת את אויבך ברעב ובצמא ובעירום".

פסוק זה הוא המקור לדברי הרמב"ם בסוף הלכות לולב בפרק ח' הלכה ט"ו וז"ל: "השמחה שישמח האדם בעשיית המצוה ובאהבת ה' שצוה בהן, עבודה גדולה היא וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר: 'תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב'".

[בדברי הרמב"ם הללו יש תוספת, שמלבד השמחה במצווה עצמה צריך גם לשמוח "באהבת ה' שצוה בהם" – כי המצוות ניתנו לישראל בגלל אהבת ה' לישראל, וכלשון המטבע של ברכת קריאת שמע: "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת"].

רבינו בחיי כותב על פסוק זה: "יאשימנו הכתוב בעבודת ה' יתברך שלא בשמחה, לפי שחייב האדם בשמחה בהתעסקו במצוה. ומוסיף: "השמחה במצוה היא מצוה בפני עצמה, ועל כן יעניש על מי שעובד שלא בשמחה".

ובספרו 'כד הקמח' אומר רבינו בחיי, שהשמחה במצוה חשובה יותר מהמצוה עצמה, וכן כתוב: "רננו צדיקים בה".

האר"י הקדוש אומר שבפסוק זה מתבאר לא רק עצם חיוב השמחה במצוה, אלא גם שיעור השמחה המחוייב, שהאר"י ז"ל (מובא ב'חרדים' בהקדמה למצוות), מפרש את הפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" – שהטענה על ישראל הייתה, שהם צריכים לעבוד את ה' בשמחה יותר גדולה מהשמחה שיש להם כשמשיגים "רוב כל", כלומר, את כל מיני התענוגים שבעולם, ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות.

שמחה בקיום מצוות – כיצד

מהי המשמעות המעשית של שמחה בקיום מצוות:

כותב המגיד משנה (סוף הלכות לולב בפרק ח' הלכה ט"ו): "ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצוות מצד שהן חובה עליו כאלו הוא מוכרח ואנוס בעשייתן, אלא חייב לעשותן והוא שמח בעשייתן...ויקל בעיניו טרחתן, ויבין כי לכך הוא נוצר לשמש את קונו...ששמחת שאר הדברים תלויה בדברים בטלים שאינם קיימים, אבל השמחה בעשיית המצוות ובלמידת התורה והחכמה היא השמחה האמיתית".

כלומר, שלא נחוש קושי בעשיית המצוה ונתייחס אליה כמס שעלינו לשלם מחוסר ברירה, אלא אדרבה עלינו להבין שהאפשרות לקיים מצוה היא זכות שאין למעלה הימנה, והיא השמחה האמיתית היחידה!

רבי חיים ויטאל כותב בריש שער המצוות וז"ל: "ודע כי העושה מצוה אין מספיק במה שעושה אותה, אך השורש שעליו נשען הכל הוא שלא ירגיש שהמצוה עליו כמעמסה וממהר להסירה מעליו, אלא יחשוב בשכלו כאילו בעשותו אותה המצוה ירויח אלף אלפים דינרי זהב".

מסיים רבי חיים ויטאל: וכפי גודל שמחתו באמת ובטוב לבב הפנימי כך יזכה לקבל אור עליון. ואם יתמיד בזה אין ספק שישרה עליו רוח הקדש".

ה'חרדים' מביא בשם האר"י הקדוש, שגילה לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי חכמה ורוח הקדש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצווה שמחה גדולה לאין תכלית.

עוד מבואר בזוהר (שמות דף רס"ד), שיש הרבה קליפות שמתלבשות על האדם ומונעות ממנו לעשות את המצוות בשמחה.

דרגות שונות בשמחה במצוות

בעבודת ה' בשמחה יש דרגות שונות. החסידים שמחים בעצם עשיית נחת רוח לה', וכפי שכותב במסילת ישרים (בחלקי החסידות), שחלקי החסידות הראשיים הם אהבה ויראה, ואחד מענפי האהבה היא השמחה במצוות ששמח לעשות נחת רוח לפני ה', וכמו בן שעושה נחת רוח לאביו ושמח לעשות זאת.

והאנשים הפשוטים יותר, שמחים בכך שעל ידי המצוות הם זוכים לשכר מאת הקב"ה.

וכך מפרש רש"י את הפסוק בתהילים: "עבדו את ה' בשמחה... דעו כי ה' הוא האלוקים" - דעו שהקב"ה הוא אלוקים ונאמן לשלם שכר, ומשום כך עבדו את ה' בשמחה, שיפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה.

רבינו יונה בספר משלי (פרק ג') כותב, שאחד הדברים הכלולים בבטחון בה', שהוא בטוח שה' לא יקפח את שכרו בעוה"ב, אפילו שכאן בעוה"ז הוא מוקף בקשיים ונסיונות וצרות.

עובדה מרבי נתן אדלר

מסופר על רבי נתן אדלר, רבו המובהק של ה'חתם סופר', שביום מושלג נסע עם החת"ס בעגלה רתומה לשני סוסים, ובמהלך נסיעתם מת אחד

הסוסים. הלך העגלון לחפש תחליף לסוס המת, ולאחר זמן מה שב העגלון עם בעל חי אחר ורתם אותו לעגלה. לפתע ראה החתם סופר שר' נתן אדלר קופץ מהעגלה ופוצח בריקוד בשלג. התברר, שלפתע הבחין הגר"נ אדלר, שהעגלון רתם לעגלה חמור, במקומו של הסוס המת, ויש בנהיגתם המשותפת של הסוס והחמור איסור של "לא תחרוש בשור וחמור יחדיו". והיות והזדמנה לידו מצווה שהיא כה נדירה בעבורו, נתמלא שמחה ויצא בריקוד מרוב שמחה על המצווה שנזדמנה לו.

כללו של דבר, תרי"ג המצוות אינן תרי"ג בעיות שצריך למצוא דרך 'להסתדר' עמם, אלא הן תרי"ג אורות, שניתנו לנו בגלל אהבת ה' אותנו, כדי להביא אותנו לפסגת ההצלחה והאושר.

אנו מברכים את ה': "אשר ברא ששון ושמחה". אומר ה' כל בו' (סימן ע"ה), "שה' ברא שמחה לכבודו, והיינו שכבוד ה' בשמחת הנפש כדי שתהא מוכנה לקבל את השראת שכינתו, כי היגון סותם את מקום הנפש והוא מחיצה מפסקת בינה בין הנפש לבין אלוקיה..."

והנה, מצד הטבע רוצים להיות שמחים, אלא שבעניני דעלמא אין מסור ביד האדם שיתמלאו משאלות ליבו ויביאו אותו לידי שמחה. אבל בשמחה בעבודת ה' אדם יכול להיות בטוח שאם יתמיד להשתדל בזה, יעלה בידו להשיג שמחה בעבודת ה'.

כמה שמחה צריך להיות למי שזוכה לקיים הרבה מצוות, וכ"ש לבן ישיבה שניתנה לו האפשרות לשבת בבית ה' בכל עת ולעסוק בתורה ובמצוות, מתוך שלווה וסיפוק צרכיו על ידי הנהלת הישיבה. ואפילו מי שסובל חלילה צרות ויסורים, עליו להיות בשמחה עצומה על האפשרות שניתנה לו בעוה"ז, לאסוף מצוות שלעתיד לבא יקבל עליהם שכר שאין לשער ולתאר, וכל שכן אם יעשה המצוות בשמחה על אף הצרות שיש לו.